

Finanční arbitr

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město

Tel. 257 042 094, e-mail: arbitr@finarbitr.cz

www.finarbitr.cz

Evidenční číslo:

FA/4229/2014

Registrační číslo (uvádějte vždy
v korespondenci):

592/SU/2013

Nález

Finanční arbitr příslušný k rozhodování sporů podle § 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 14. 10. 2013 podle § 8 zákona o finančním arbitrovi na návrh ■■■, zastoupené na základě plné moci ze dne 9. 9. 2013 ■■■ (dále jen „Navrhovatel“), proti společnosti CFC Capital Group s. r. o., IČO 28359224, se sídlem Skryjova 1606/8, Brno - Husovice, PSČ 614 00, zapsané v obchodním rejstříku vedeném u Krajského soudu v Brně, oddíl C, vložka 63635, (dále jen „Instituce“), vedeném podle § 24 zákona o finančním arbitrovi podle tohoto zákona s přiměřeným použitím zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), o zaplacení částky ve výši 12.000,- Kč, takto:

- I. **Instituce, CFC Capital Group s. r. o., IČO 28359224, se sídlem Skryjova 1606/8, Brno - Husovice, PSČ 614 00, je povinna navrhovateli, ■■■, zaplatit částku 12.000,- Kč (slovy: dvanáct tisíc korun českých), a to do tří dnů ode dne nabytí právní moci tohoto nálezu.**
- II. **Instituce, CFC Capital Group s. r. o., je povinna podle § 17a zákona o finančním arbitrovi zaplatit sankci ve výši 15.000,- Kč (slovy: patnáct tisíc korun českých) na účet vedený u České národní banky, č. ú. ■■■, variabilní symbol platby ■■■, konstantní symbol platby ■■■, a to do 15 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto nálezu.**

O d ů v o d n ě n í :

1. Předmět řízení před finančním arbitrem a zkoumání podmínek řízení

Navrhovatel se v řízení domáhá vrácení částky 12.000 Kč, jako ceny za „činnost společnosti směřující k tomu, aby měl Klient (rozuměj Navrhovatel) příležitost uzavřít smlouvu o finančním produktu s věřitelem“, kterou Instituci uhradil, a to z titulu odstoupení od smlouvy zprostředkování spotřebitelského úvěru v zákonné lhůtě 14 dní od jejího uzavření.

Finanční arbitr při zkoumání podmínek řízení zjistil, že Navrhovatel uzavřel s Institucí dne 23. 7. 2013 smlouvu ■■■ (dále jen „Smlouva o zprostředkování úvěru“), na jejímž základě se Instituce zavázala pro Navrhovatele zprostředkovat příležitost uzavřít smlouvu o spotřebitelském úvěru a Navrhovatel se oproti tomu zavázal za tuto činnost Instituci zaplatit vratnou kauci ve výši 12.000,- Kč (dále také jen „Vratná kauce“).

Ze shromážděných podkladů finanční arbitr nezjistil, že by Navrhovatel v předmětném smluvním vztahu s Institucí vystupoval jako fyzická osoba, která jedná v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání. Finanční arbitr považuje Navrhovatele za spotřebitele ve smyslu ustanovení § 3 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi.

Instituce je držitelem živnostenského oprávnění s předmětem podnikání „poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru“, na jehož základě byla při splnění dalších podmínek v souladu se zákonem č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů, oprávněna v době uzavření smluvního vztahu zprostředkovávat nebo poskytovat spotřebitelské úvěry. Jelikož finanční arbitr při zkoumání podmínek řízení nezjistil žádné skutečnosti, které by zpochybnilo, že Instituce v předmětném smluvním vztahu vystupuje v postavení zprostředkovatele při zprostředkování spotřebitelského úvěru, považuje finanční arbitr Instituci za instituci ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 písm. c) zákona o finančním arbitrovi.

Finanční arbitr v rámci zkoumání podmínek řízení dále shledal, že Smlouva o zprostředkování úvěru představuje smlouvu, ve které se zprostředkovává možnost uzavřít smlouvu o spotřebitelském úvěru. Smlouva o zprostředkování úvěru byla uzavřena za účinnosti zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o spotřebitelském úvěru“), a není ve smyslu ustanovení § 2 tohoto zákona smluvním vztahem vyloučeným z jeho působnosti.

Finanční arbitr konstatuje, že je příslušný k rozhodování sporu mezi Navrhovatelem a Institucí, neboť se jedná o spor mezi zprostředkovatelem a spotřebitelem při zprostředkování spotřebitelského úvěru podle ustanovení § 1 odst. 1 písm. c) ve spojení s ustanovením § 3 odst. 1 písm. c) a odst. 2 a 3 zákona o finančním arbitrovi, když k rozhodování tohoto sporu je podle ustanovení § 7 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, dána pravomoc českého soudu.

4. Tvrzení Navrhovatele

Navrhovatel tvrdí, že dne 23. 7. 2013 uzavřel s Institucí Smlouvu o zprostředkování úvěru a zaplatil Instituci Vratnou kaucí ve výši 12.000 Kč za činnost spojenou se zprostředkováním úvěru.

Podle Navrhovatele však Instituce nedodržela podmínky pro výplatu částky ve výši 100.000,- Kč, kterou měla poslat na účet Navrhovatele či přivést kurýrní službou, a proto Navrhovatel využil svého práva odstoupit od smlouvy podle § 17b odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru a doporučeně zaslal Instituci písemné odstoupení od Smlouvy o zprostředkování úvěru.

Jelikož Instituce Vratnou kaucí ve stanovené době nevrátila, Navrhovatel v rámci smírného řešení sporu vyzval prostřednictvím právního zástupce Instituci k vrácení Vratné kauce. Instituce na výzvu nereagovala.

5. Důkazní prostředky označené a předložené Institucí a tvrzení Instituce

Instituce se k návrhu Navrhovatele nevyjádřila ani nepředložila žádné důkazní prostředky.

7. Dokazování a právní posouzení

Finanční arbitr podle ustanovení § 12 odst. 1 a 3 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu se zákonem o finančním arbitrovi a zvláštními právními předpisy. Finanční arbitr při svém rozhodování vychází ze skutkového stavu věci a volně hodnotí shromážděné důkazy. Finanční arbitr všechny navržené a jím shromážděné důkazy provedl, když hodnotil každý důkaz jednotlivě a všechny v jejich vzájemné souvislosti, uvážil o nich a vyvodil z nich skutkové závěry, které právně posoudil, jak následuje.

Při svém rozhodování finanční arbitr vychází ze skutkového stavu tak, jak byl v řízení před finančním arbitrem zjištěn bez součinnosti Instituce.

Předmětem sporu mezi Navrhovatelem a Institucí je vrácení Vratné kauce a s tím spojené určení platnosti odstoupení Navrhovatele od Smlouvy o zprostředkování úvěru. Finanční arbitr má za prokázané, že dne 23. 7. 2013 uzavřeli Navrhovatel a Instituce, v zastoupení finančním konzultantem č. 0216, Smlouvu o zprostředkování úvěru.

Z dokladu o zaplacení vystaveného Institucí na jméno Navrhovatele dne 23. 7. 2013 v Brně, s uvedením registračního čísla finančního konzultanta ■■■, obchodního názvu Instituce a loga produktové řady, jakož i čísla smlouvy ■■■, vzal finanční arbitr dále za prokázané, že Navrhovatel zaplatil Instituci částku ve výši 12.000,- Kč.

Z Navrhovatelem předloženého přepisu dopisu o odstoupení, odeslaného Instituci dne 25. 7. 2013 má finanční arbitr rovněž za prokázané, že Navrhovatel dne 25. 7. 2013 odeslal Instituci písemné odstoupení od Smlouvy o zprostředkování úvěru.

Smlouva o zprostředkování úvěru byla uzavřena před nabytím účinnosti zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „nový občanský zákoník“). Podle § 3028 odst. 1 nového občanského zákoníku se tímto zákonem „řídí práva a povinnosti vzniklé ode dne nabytí jeho účinnosti“ přičemž podle odstavce 3 se právní poměry, na které se nevztahuje odstavec druhý (práva osobní, rodinná a věcná) a „vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé, včetně práv a povinností z porušení smluv uzavřených přede dnem nabytí činnosti tohoto zákona“ řídí dosavadními právními předpisy. Důvodová zpráva k tomuto ustanovení současně dodává, že se jedná o ustanovení kogentní povahy přejímající myšlenku § 763 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2013, které vyjadřuje zásadu, že zákony nepůsobí nazpět. Právní poměry založené smlouvami se mají podle třetího odstavce § 3028 nového občanského zákoníku spravovat dosavadními právními předpisy až do svého zániku, a to především s ohledem na zásadu právní jistoty smluvních stran, které smlouvu uzavřely za určitých podmínek a v určitém právním prostředí a nemohly předpokládat, že dojde ke změně právní úpravy.

Při posuzování platnosti závazkových vztahů ze Smlouvy o zprostředkování úvěru, jejich ustanovení a práv a povinností z nich plynoucích bude finanční arbitr tedy aplikovat právní úpravu účinnou v době před novým občanským zákoníkem, tedy příslušná ustanovení zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném ode dne uzavření příslušné smlouvy o zprostředkování spotřebitelského úvěru do 31. 12. 2013 (dále jen „občanský zákoník“).

Na Smlouvu o zprostředkování úvěru je v tomto případě nutno nahlížet zároveň jako na smlouvu spotřebitelskou, jelikož naplňuje znaky spotřebitelské smlouvy uvedené v ustanovení § 52

občanského zákoníku, kdy na jedné straně stojí Instituce jako osoba, která při uzavírání a plnění Smlouvy o zprostředkování úvěru jedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti, a na straně druhé Navrhovatel jako spotřebitel, tedy fyzická osoba, která při uzavírání a plnění Smlouvy o zprostředkování úvěru nejedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání.

a. *Obsah Smlouvy o zprostředkování úvěru*

Článek I. odst. 1. Smlouvy o zprostředkování úvěru stanoví, že „[k]lient hodlá uzavřít s věřitelem smlouvu o půjčce či o úvěru nebo o jiném finančním produktu ve výši 100.000,- Kč, na dobu 72 měsíců, měsíční splátka 2.071 Kč, s úrokovou sazbou ve výši RPSN 6% až 35%“.

Podle čl. II. odst. 1. Smlouvy o zprostředkování úvěru „[p]ředmětem této Smlouvy je úplatná činnost společnosti, směřující k tomu, aby měl Klient příležitost uzavřít smlouvu o finančním produktu s věřitelem...“.

V čl. II. odst. 2. je pak vyjádřen závazek Navrhovatele k úhradě Vratné kauce, když „[k]lient se zavazuje za činnost uvedenou v bodě I. Smlouvy uhradit společnosti vratnou kauci, jakožto cenu za činnost společnosti. A to ve výši: 12000,- Kč.“.

Na základě čl. III. odst. 2. se součástí Smlouvy o zprostředkování úvěru staly také všeobecné obchodní podmínky Instituce, a to na základě prohlášení Navrhovatele, že „před podpisem Smlouvy se seznámil se Smluvními podmínkami společnosti, řádně jim porozuměl a souhlasí se všemi jejími ustanoveními bez výtek...“.

b. *Platnost Smlouvy o zprostředkování úvěru a odstoupení*

Smlouva o zprostředkování úvěru byla uzavřena dne 23. 7. 2013, tedy již za účinnosti zákona o spotřebitelském úvěru, a to ve znění zákona č. 43/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů (dále jen „novela zákona o spotřebitelském zákonu“). Novela zákona o spotřebitelském úvěru nabyla účinnosti 25. 2. 2013.

Zákon o spotřebitelském úvěru byl přijat v souvislosti s plněním povinnosti České republiky, jako členského státu Evropské unie, transponovat do svého právního řádu směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. 4. 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS (dále jen „Směrnice 2008/48/ES“).

Znění zákona o spotřebitelském úvěru před jeho novelou neobsahovalo ustanovení upravující náležitosti smlouvy o zprostředkování spotřebitelského úvěru ani právo spotřebitele od takové smlouvy odstoupit. Stejně tak neobsahuje úpravu práva spotřebitele na odstoupení od smlouvy o zprostředkování spotřebitelského úvěru nebo obligatorní náležitosti takové smlouvy Směrnice 2008/48/ES.

Avšak po analýze stávající legislativy (jakož i s přihlédnutím k nízké finanční gramotnosti spotřebitelů), dospěl zákonodárce k závěru, že bylo nezbytné posílit ochranu spotřebitele na finančním trhu, a proto se rozhodl upravit i otázky, kterých se Směrnice 2008/48/ES nedotýká. To vyplývá z důvodové zprávy k novele zákona o spotřebitelském úvěru, která podává důvody, které vedly zákonodárce k přijetí takové právní úpravy, když uvádí, že „v praxi je bohužel obvyklé, že nepřiliš poctiví zprostředkovatelé vyžádají od svého klienta nejdříve určitý peněžní obnos, který umožní zájemci dostat se ke spotřebitelskému úvěru. Následně se zprostředkovatel

spotřebiteli již neozývá a poskytnutí úvěru nesjedná. Spotřebitel se tak ocitá v bludném kruhu, kdy kvůli nedostatku finančních prostředků žádá o spotřebitelský úvěr, nejdříve zaplatí odměnu zprostředkovateli v řádu několika tisíc korun, a následně nemá šanci jakýkoli úvěr získat pro nečinnost zprostředkovatele“.

Důvodová zpráva pak doplňuje, že cílem novely bylo ve vztahu ke zprostředkovatelům spotřebitelských úvěrů především vyčištění trhu od neférových praktik, stejně jako zvýšení důvěry na trhu, dále pak nutnost přimět zprostředkovatele k oslovení potenciálních věřitelů ve lhůtě 14 dní (v opačném případě přijdou odstoupením spotřebitele od smlouvy o zprostředkování o odměnu), jakož i snaha zamezit činnosti nepřiliš poctivých zprostředkovatelů, kteří tak přijdou o jednoduchý příjem sestávající se z inkasa poplatku za zprostředkování, aniž by se snažili nějakého poskytovatele spotřebitelského úvěru vůbec oslovit.

Novela zákona o spotřebitelském úvěru tedy zavedla nejen právo spotřebitele odstoupit od smlouvy o zprostředkování spotřebitelského úvěru bez jakékoliv sankce (§ 17b), ale i povinnost zprostředkovatele o tomto právu informovat spotřebitele přímo ve smlouvě o zprostředkování (§ 17a). Novinkou byla rovněž obligatorní písemná forma smlouvy, jakož i v případě sjednání nároku zprostředkovatele na odměnu, povinnost uvést odměnu přímo ve smlouvě.

Důvodová zpráva k novele závěrem podtrhla, že nelze opomenout, že smlouva o zprostředkování úvěru není „zvláštní smluvní typ, ale obdobně jako v případě samotné smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, se jedná o režim, který dopadá na vztah mezi spotřebitelem a zprostředkovatelem, ať už je založen smlouvou příkazní, mandátní, smlouvou o zprostředkování apod. či jakoukoliv nepojmenovanou smlouvou.“

Podle ustanovení § 3 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru se zprostředkovatelem rozumí „osoba, která není věřitelem a která v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání za odměnu nabízí spotřebiteli možnost uzavřít smlouvu, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, s věřitelem nebo mu pomáhá tuto smlouvu uzavřít nebo ji jménem věřitele uzavírá“. Zprostředkovatelem je tedy osoba, která není věřitelem a současně splňuje obě zákonem stanovené podmínky, tj. nabízí, popř. pomáhá spotřebiteli uzavřít smlouvu o spotřebitelském úvěru a za tuto činnost inkasuje od spotřebitele odměnu.

Finanční arbitr zkoumal materiální obsah smluvního vztahu mezi Navrhovatelem a Institucí, tj. práva a povinnosti vyplývající se Smlouvy o zprostředkování úvěru. S ohledem na povinnost Instituce zprostředkovat Navrhovateli příležitost uzavřít smlouvu o spotřebitelském úvěru a povinnost Navrhovatele zaplatit Instituci za takovou činnost Vratnou kaucí, je finanční arbitr toho názoru, že činnost Instituce nejen naplňuje definici zprostředkovatele spotřebitelského úvěru, ale současně je splněna i druhá podmínka a to úplata za takovou činnost, k jejíž úhradě se zavázal Navrhovatel.

Obstát v tomto případě nemůže ani ujednání čl. 5. Všeobecných obchodních podmínek, ve kterém Navrhovatel a Instituce prohlásili, že se „v žádném případě nejedná o smlouvu o poskytnutí nebo o zprostředkování úvěru avšak se jedná o smlouvu příkazní dle ust. §724a násl. Občanského zákoníku“, neboť Smlouva o zprostředkování úvěru, resp. z ní vyplývající práva a povinnosti odpovídají svými pojmovým znakům smlouvy o zprostředkování úvěru.

Je proto na místě aplikovat na zkoumaný smluvní vztah zákon o spotřebitelském úvěru, ačkoliv Smlouvu o zprostředkování smluvní strany uzavřely s odkazem na § 724 a násl. občanského zákoníku (tj. smlouvu příkazní).

Ustanovení § 17a odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru stanoví, že „[s]mlouva, ve které se sjednává zprostředkování spotřebitelského úvěru, musí být mezi zprostředkovatelem a spotřebitelem uzavřena písemně a musí obsahovat informaci o právu spotřebitele na odstoupení od této smlouvy podle § 17b. Má-li odměnu zprostředkovatele platit spotřebitel, musí být odměna v této smlouvě dohodnuta.“

Obligatorními náležitostmi smlouvy o zprostředkování spotřebitelského úvěru jsou tedy její písemnost a uvedení informace o právu na odstoupení. V případě že je sjednána odměna ze zprostředkování, kterou hradí zájemce o úvěru, pak i její uvedení ve smlouvě o zprostředkování. Následek nesplnění těchto podmínek upravuje § 17a odst. 3 zákona o spotřebitelském úvěru, který stanoví, že „[p]okud smlouva, ve které se sjednává zprostředkování spotřebitelského úvěru, nebyla uzavřena v souladu s odstavcem 1, je neplatná.“

Ustanovení § 17b odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru tedy stanoví, že „[s]potřebitel může od smlouvy, ve které se sjednává zprostředkování spotřebitelského úvěru, odstoupit bez uvedení důvodů a bez jakékoli sankce ve lhůtě 14 dnů ode dne uzavření této smlouvy, pokud do té doby nedošlo na jejím základě k uzavření smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr“. Odstavec 2 pak doplňuje, že „[o]d smlouvy, ve které se sjednává zprostředkování spotřebitelského úvěru, lze odstoupit podle odstavce 1 písemně, a to v souladu s informací uvedenou v této smlouvě o právu na odstoupení. Lhůta pro odstoupení je považována za zachovanou, je-li odstoupení odesláno zprostředkovateli nejpozději v poslední den lhůty“.

Finanční arbitr podrobně zkoumal smluvní dokumentaci a dospěl k závěru, že ani Smlouva o zprostředkování úvěru, ani Všeobecné obchodní podmínky neobsahují informaci o právu Navrhovatele od Smlouvy o zprostředkování odstoupit do 14 dnů ode dne jejího uzavření.

Finančnímu arbitrovi proto nezbyvá než uzavřít, že Smlouva o zprostředkování úvěru neobsahuje zákonem stanovené obligatorní náležitosti smlouvy o zprostředkování spotřebitelského úvěru, a proto nemohla být platně uzavřena a je podle § 17a odst. 3 zákona o spotřebitelském úvěru neplatná *ex tunc*.

Pro objektivní rozhodnutí tohoto sporu pak již není nezbytné dále zkoumat, zda Navrhovatel platně odstoupil od Smlouvy o zprostředkování úvěru, neboť smluvní vztah je neplatný od počátku.

8. K výrokům nálezu

Finanční arbitr shledal, že Smlouva o zprostředkování úvěru nebyla platně uzavřena. Plnění z neplatného úkonu je ve smyslu § 451 odst. 2 občanského zákoníku bezdůvodným obohacením. Podle ustanovení § 457 pak platí, že „[j]e-li smlouva neplatná nebo byla-li zrušena, je každý z účastníků povinen vrátit druhému vše, co podle ní dostal.“

Navrhovatel tedy zaplatil Vratnou kauci na základě neplatného právního úkonu a Instituce se tak ve smyslu ustanovení § 451 odst. 2 občanského zákoníku na úkon Navrhovatele bezdůvodně obohatila. Instituce je proto povinna na základě ustanovení § 457 občanského zákoníku vrátit Navrhovateli vše, co podle neplatné Smlouvy o zprostředkování úvěru dostala, tj. částku ve výši 12.000,- Kč, a to ve lhůtě určené za tímto účelem Instituci ve výroku I. tohoto nálezu.

Jelikož finanční arbitr v nálezu částečně vyhověl Navrhovateli, ukládá zároveň Instituci ve výroku II. tohoto nálezu v souladu s ustanovením § 17a zákona o finančním arbitrovi sankci.

Toto ustanovení pak zároveň stanoví výši ukládané sankce, která činí 10 % z částky, kterou je Instituce podle nálezu povinna zaplatit Navrhovateli, přičemž pokud je takto vypočtená sankce nižší než 15.000,- Kč, je finanční arbitr povinen uložit sankci právě ve výši 15.000,- Kč. Finanční arbitr proto v řízení uložil sankci na této spodní hranici. Sankce je příjmem státního rozpočtu a Instituce je povinna ji zaplatit ve lhůtě a způsobem uvedeným ve výroku tohoto nálezu.

Finanční arbitr na základě všech výše uvedených skutečností rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto nálezu.

P o u č e n í :

Účastník řízení může proti tomuto nálezu podle § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi podat do 15 dnů od jeho doručení tomuto účastníku řízení písemně odůvodněné námitky k finančnímu arbitrovi, přičemž platí, že včas podané námitky mají odkladný účinek.

Tento nálezn je podle § 17 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi v případě, že Instituce dobrovolně nesplní povinnost tímto nálezem uloženou, soudně vykonatelný podle zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů, jakmile uplyne lhůta k plnění v tomto nálezu Instituci uložená.

V Praze dne 9. 6. 2014

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr